

केंद्र पुरस्कृत राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियानांतर्गत सर्वसाधारण घटका करिता SNA SPARSH प्रणालीद्वारे केंद्र हिस्सा ६०% लेखाशिर्ष २२१०F१५७, व राज्य हिस्सा ४०% लेखाशिर्ष २२१०५२४६ अंतर्गत सन २०२५-२६ च्या अर्थसंकल्पीय मंजूर तरतूदीमधून निधी वितरीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: बियुडी -१३२५/प्र.क्र.३४५/एनएचएम सं.क्र.११८३७३१

१० वा मजला, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय संकूल इमारत

नवीन मंत्रालय, मुंबई ४०० ००९.

दिनांक : १४ ऑक्टोबर, २०२५

वाचा :-

- १) केंद्र शासनाचे मंजूरी आदेश क्रं.G.२७०१७/४५/२०२५-२६/NHM-Finance/FTS-८३३८९४८, दिनांक १०.१०.२०२५
- २) केंद्र शासनाचे पत्र क्र D.O. F.No.१ (१३). PFMS/२०२०, NHM Finance दि.१६.०२.२०२३
- ३) वित्त विभाग शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०२५/प्र.क्र.४४/अर्थ-३, दिनांक ०७.०४.२०२५
- ४) वित्त विभाग शासन परिपत्रक क्र.पुरक-२०२५/ प्र.क्र.६५/अर्थ-३, दि.१४.०७.२०२५
- ५) संचालक (वित्त व लेखा), राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई यांचे पत्र क्र.राआसोम/एफएमजी/कें. रा. हि/८५६२९-३६/२०२५-२६ दिनांक १३.१०.२०२५.

प्रस्तावना :-

ग्रामीण जनतेस सहजसाध्य, परवडन्याजोगी, कार्यक्षम, उत्तरायी आणि विश्वासाई आरोग्य सेवा उपलब्ध करून देण्याच्या अनुषंगाने केंद्र शासनाने संपूर्ण देशात एप्रिल, २००५ पासून राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान सुरु केले आहे. सदर योजनेअंतर्गत प्रजनन व बाल आरोग्य कार्यक्रम (Reproductive child Health), नियमित लसीकरण, मिशन प्लेक्सीपुल, पायाभूत सुविधांचे बळकटीकरण व पल्स पोलिओ लसीकरण इत्यादी आरोग्य सेवा देण्यात येतात. सन २०१४-१५ मध्ये केंद्र शासनाने आरोग्य विषयक सर्व केंद्र पुरस्कृत योजना एकत्रित करून त्यास "राष्ट्रीय आरोग्य अभियान" असे नाव दिले. या राष्ट्रीय आरोग्य अभियानांतर्गत आता राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, राष्ट्रीय नागरी आरोग्य अभियान व राष्ट्रीय रोग नियंत्रण कार्यक्रम या केंद्र पुरस्कृत योजनांचा समावेश केला आहे. केंद्र शासनाने सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षासाठी वाचा क्रं.(१) येथील SNA SPARSH प्रणालीद्वारे Mother Sanction स्वरूपात रु.४८०२१.०० लक्ष अनुदान मंजूर केले आहे. त्या अनुषंगाने प्रस्तुत प्रकरणी केंद्र व राज्य शासनाचा प्राप्त झालेला निधी सन २०२५-२६ च्या मुळ व पुरक मागणीद्वारे अर्थसंकल्पीत तरतूदीतून पुढील प्रमाणे वितरीत केलेला आहे त्याबाबतचे विवरण पत्र पुढीलप्रमाणे आहे.

(रु. लाखात)

अ.क्र.	तपशील	केंद्र		(राज्य)	
		२२१०F१५७ ३१	२२१०F१५७ ३५	२२१०५२४६ ३१	२२१०५२४६ ३५
	सन २०२५-२६ करिता अर्थसंकल्पिय अंदाज	१३०२३७.६०	१४४७०.८५	७००००.००	१४७४.२०
	पावसाळी अधिवेशनातील पुरवणी मागणी	०.००	०.००	३९१३५.४०	१०६११.८७
A	एकूण अर्थसंकल्पिय तरतूद	१३०२३७.६०	१४४७०.८५	१०९१३५.४०	१२०८६.०७
B	एकूण वितरीत निधी	३५२१९.००	३९१३.००	५६४९३.११	२६०८.६७
C	उपलब्ध तरतूद एकूण (A-B)	९५०१८.६०	१०५५७.८५	५२६४२.२९	९४७७.४०

उपरोक्त विवरणपत्रात नमूद केल्यानुसार राष्ट्रीय आरोग्य अभियान अंतर्गत सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षासाठी सर्वसाधारण (General) वर्गवारी साठी केंद्र हिस्सा ६० टक्के २२१०F१५७ या लेखाशिर्षांतर्गत बाब ३१ अंतर्गत उपलब्ध तरतूद रु.९५०१८.६० लक्ष मधून रु.३५९४१.०० लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत उपलब्ध तरतूद रु.१०५५७.८५ मधून रु.१९१५.०० लक्ष असे एकूण रु.३७८५६.०० लक्ष तसेच सदर रकमेच्या समरूप राज्य हिश्यापोटी २२१०५२४६ या लेखाशिर्षांतर्गत सर्वसाधारण वर्गवारीतुन ४० टक्के राज्य हिश्याचा बाब ३१ अंतर्गत उपलब्ध तरतूद रु.५२६४२.२९ लक्ष मधून रु.२३९६०.६७ लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत उपलब्ध तरतूद रु.९४७७.४० लक्ष मधून रु.१२७६.६७ लक्ष असे एकूण रु.२५२३७.३४ लक्ष इतका निधी सन २०२५-२६ च्या अर्थसंकल्पीय मंजूर तरतुदीतुन राज्य आरोग्य सोसायटीस SNA SPARSH प्रणालीद्वारे उपलब्ध करुन देण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :-

राष्ट्रीय आरोग्य अभियान अंतर्गत सर्वसाधारण (General) वर्गवारीसाठी सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षाकरीता ६०% केंद्र हिश्यासाठी २२१०F१५७ या लेखाशिर्षांतर्गत बाब ३१ अंतर्गत उपलब्ध तरतूद रु.९५०१८.६० लक्ष मधून रु.३५९४१.०० लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत उपलब्ध तरतूद रु.१०५५७.८५ मधून रु.१९१५.०० लक्ष असे एकूण रु.३७८५६.०० लक्ष तसेच सदर रकमेच्या समरूप राज्य हिश्यापोटी २२१०५२४६ या लेखाशिर्षांतर्गत सर्वसाधारण वर्गवारीतुन ४० टक्के राज्य हिश्याचा बाब ३१ अंतर्गत उपलब्ध तरतूद रु.५२६४२.२९ लक्ष मधून रु.२३९६०.६७ लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत उपलब्ध तरतूद रु.९४७७.४० लक्ष मधून रु.१२७६.६७ लक्ष असे एकूण रु.२५२३७.३४ लक्ष इतका निधी सन २०२५-२६ च्या अर्थसंकल्पीय मंजूर तरतुदीतुन राज्य आरोग्य सोसायटीस SNA SPARSH प्रणालीद्वारे उपलब्ध करुन देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

०२. सदरचा खर्च केंद्र लेखाशिर्ष २२१०५१५७ व राज्य लेखाशिर्ष २२१०५२४६ अंतर्गत सन २०२५-२६ च्या मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा व सदर लेखाशिर्षाखाली खर्ची दाखविण्यात यावा.

०३. उपरोक्त अनुदानासाठी प्रशासकीय अधिकारी, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. त्यांनी याबाबतचे देयक कोषागारात सादर करून विहित केलेल्या बाबींवर खर्च करण्यासाठी सदर रक्कम आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, राज्य आरोग्य सोसायटी यांच्याकडे संपुर्ण करावी. यासाठी सहसंचालक (अ. व प्र.), आरोग्य सेवा, मुंबई यांना “नियंत्रण अधिकारी” म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

०४. सदर प्रस्तावावरील खर्च खालील प्रमाणे नमुद लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा व तो सन २०२५-२६ साठी मंजूर करण्यात आलेल्या उपलब्ध तरतुदीतून भागविण्यात यावा.

अ.क्र	तपशिल	केंद्र/राज्य हिस्सा		
		लेखाशिर्ष	अर्थसंकल्पिय अंदाज (मुळ + पुरक) सन २०२५-२६	मागणी रक्कम (केंद्र व राज्य हिस्सा ६०% व ४०%)
१	आर-१ २२१० वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य, ०६ सार्वजनिक आरोग्य, ८०० इतर खर्च सर्वसाधारण योजना (०१)(१८) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान ६० हिस्सा केंद्र) ३१ (टक्के, सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	२२१०५१५७-३१	१३०२३७.६०	३५९४१.००
२	३५-भांडवली मत्तेच्या निर्मितीकरिता अनुदान	२२१०५१५७-३५	१४४७०.८५	१९१५.००
३	आर-१ २२१० वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य, ०६ सार्वजनिक आरोग्य, ८०० इतर खर्च सर्वसाधारण योजना (०१)(१५) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान ४० हिस्साराज्य) ३१ (टक्के, सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	२२१०५२४६-३१	१०९१३५.४०	२३९६०.६७
४	३५-भांडवली मत्तेच्या निर्मितीकरिता अनुदान	२२१०५२४६-३५	१२०८६.०७	१२७६.६७

०५. वित्त विभागाच्या दिनांक ०७ एप्रिल, २०२५ व दिनांक १४ जुलै, २०२५ च्या शासन परिपत्रका सोबत जोडलेल्या परिशिष्टातील अनु.क्र.९ मधील मुद्दा क्र.१ ते १० मधील अटी व शर्तीची पूर्तता केली असल्याचे कार्यक्रम प्रमुख / संचालक (वित्त व लेखा), राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई यांनी शासनास कळविले असून त्याबाबतचे प्रमाणपत्र सादर केले आहे. त्यामुळे सदरहू प्रकरणी वित्त विभागाच्या दिनांक ०७.०४.२०२५ व दिनांक १४.०७.२०२५ च्या शासन परिपत्रकाच्या परिशिष्टातील मुद्दा क्र. १ ते १० मधील अटींची पूर्तता झाली असल्याचे प्रमाणित करण्यात येत आहे.

०६. यापुर्वी वितरीत केलेल्या निधीच्या अनुषंगाने राज्य आरोग्य सोसायटीच्या लेखा परिक्षणामध्ये कोणतेही गंभीर आक्षेप नसल्याचे राज्य आरोग्य सोसायटीने प्रमाणित केलेले आहे.

०७. सदर प्रस्तावावरील वितरीत करण्यात येणारा निधी पुरवठादाराच्या/लाभार्थ्याच्या खात्यात थेट जमा होणार आहे.

०८. सदर कार्यक्रमांच्या संबंधित लेखाशिर्षाखाली एक वर्ष जूने संक्षिप्त देयक प्रलंबित नाही. शासनाच्या धोरणानुसार सदर प्रस्तावावरील निधी राज्य आरोग्य सोसायटीच्या स्वतंत्र बँक खात्यात जमा करून खर्च करण्यात येत असल्याचे त्याचप्रमाणे वित्त विभागाच्या दिनांक ०७ एप्रिल, २०२५ व दिनांक १४ जुलै, २०२५ च्या शासन निर्णयातील संबंधित असलेल्या सर्व तरतुदीचे /अटी व शर्तीचे पालन करून त्या संदर्भात आवश्यक ते प्रमाणपत्र सादर करणे अथवा आवश्यक त्या बाबीं स्वतंत्रपणे प्रमाणित करणे राज्य आरोग्य सोसायटीस अथवा सदरहून निधी ज्या यंत्रणेमार्फत खर्च करण्यात येणार त्या कार्यक्रम प्रमुखास बंधनकारक राहिल.

महाराष्ट्र शासन वित्त विभाग शासन निर्णय क्र. मुंविनि-२०२२/प्र.क्र.२७/२०२२/विनियम, दिनांक १२.०१.२०२३ मधील नमूद अटी व शर्तीच्या अधिन राहून निधी वितरण करण्यात येत आहे.

०९. सदर कार्यक्रमाचा निधी SNA SPARSH प्रणालीद्वारे RBI च्या E-Kuber मार्फत वितरीत करावयाचा असल्याने सदरचे अनुदान बिनशर्त आहे.

१०. प्रस्तुत शासननिर्णय वित्त विभाग परिपत्रक दिनांक ०७.०४.२०२५ व दिनांक १४.०७.२०२५ च्या परिपत्रकातील तरतुदीच्या अनुषंगाने निर्गमित करण्यात येत आहे.

११. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५१०१४१२२८४३३६१७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अनिल वि. सावरे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. महालेखापाल(लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र- १, मुंबई/ महाराष्ट्र-२, नागपूर.
२. महालेखापाल, (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र- १, मुंबई/ महाराष्ट्र-२, नागपूर.
३. आयुक्त आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
४. संचालक-१, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई.

५. संचालक (वित्त व लेखा), राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
६. संचालक-२, राज्य कुटुंब कल्याण कार्यालय, पूणे
७. सहसंचालक (अर्थ व प्रशासन), आरोग्य सेवा, पुणे
८. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
९. निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई.
१०. वित्त विभाग (अर्थसंकल्प/व्यय-१३), मंत्रालय, मुंबई.
११. अवर सचिव, (अर्थसंकल्प व लेखा), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मुंबई
१२. निवडनस्ती (एनएचएम) .